

SOFTWARE-UL CU SURSĂ DESCHISĂ ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Rezumat

Iunie 2020

SOFTWARE-UL CU SURSĂ DESCHISĂ ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Echipa de proiect:

Michał Kazimierczak, economist, EUIPO

Altair Breckwoldt Jurado, stagiar, EUIPO

Nathan Wajsman, economist-șef, EUIPO

Autorii doresc să le mulțumească lui Alex Sander de la Free Software Foundation Europe și Catalinei Martínez de la Consiliul Național de Cercetare din Spania (CSIC) pentru comentariile utile despre proiectul de raport anterior.

Autorul ilustrației de pe copertă: Gerd Altmann. Ilustrație autorizată în conformitate cu clauzele licenței Pixabay <https://pixabay.com/es/service/license/>

REZUMAT

Regulamentul nr. 386/2012 încredințează Observatorului European al Încălcărilor Drepturilor de Proprietate Intelectuală („Observatorul”) sarcini legate de îmbunătățirea înțelegerii valorii drepturilor de proprietate intelectuală (DPI) și de promovarea schimbului de informații cu privire la noile modele competitive de afaceri care permit o mai largă ofertă legală de conținut cultural și creativ. În cadrul acestor atribuții, Observatorul elaborează rapoarte de cercetare care oferă informații despre diferitele contexte de utilizare a DPI și importanța lor pentru întreprinderile individuale și economia europeană. Raportul de față vizează software-ul cu sursă deschisă (OSS), care este considerat adesea un mod alternativ de organizare a activității de inovare în industria programelor informatice.

Acesta analizează domeniul de aplicare a utilizării licențelor cu sursă deschisă (OS) de către întreprinderile comerciale din sectorul european de software și se concentrează asupra modului în care întreprinderile respective utilizează drepturi oficiale de proprietate intelectuală (PI) pentru a-și susține modelele de afaceri, folosind software cu licență în conformitate cu clauzele privind software-ul cu sursă deschisă.

OSS a apărut ca reacție la evoluția industriei de software, la particularitățile inovării în acest sector și la incertitudinile privind protecția drepturilor de proprietate intelectuală în domeniul programelor informatice. Inovarea progresivă în materie de software facilitează reutilizarea codului. Importanța economiilor în rețea favorizează elaborarea de soluții care accelerează difuzarea pe scară largă a programelor informatice. Popularitatea OSS își are originea în preferința culturală a primelor comunități de dezvoltatori de software de a partaja programe informatice. De asemenea, software-ul are anumite caracteristici specifice care nu se integrează întotdeauna bine în sistemul actual de protecție a DPI. Acest lucru poate determina reorientarea activității comerciale care nu se mai concentrează asupra software-ului ca atare, ci asupra produselor și serviciilor complementare software-ului. Această evoluție are consecințe asupra modelelor de afaceri ale firmelor de software și asupra modului în care utilizează DPI pentru susținerea modelelor de afaceri respective.

Principala contribuție a acestui studiu este analiza rezultatelor unui sondaj realizat pe un eșantion de 1 364 de întreprinderi cu sediul în UE și care își desfășoară activitatea în sectorul software. Analiza arată că OSS a devenit parte integrantă din modelele de afaceri ale firmelor de software. Cea mai mare parte a acestor firme își încurajează angajații să dezvolte sau să utilizeze software cu licență OSS în timpul programului de lucru. În ultimii ani, majoritatea firmelor care au participat la sondaj și-au menținut sau și-au sporit implicarea în dezvoltarea sau utilizarea de OSS. OSS are câteva avantaje concrete, care nu se limitează doar la reducerea costurilor. Prin integrarea OSS în modelele lor de afaceri, firmele pot obține avantaje strategice legate de difuzarea pe scară mai largă a programelor informatice și de o rezervă de cunoștințe mai mare pe care o pot exploata. Datele sondajului arată că OSS nu limitează, ci dimpotrivă, extinde oportunitățile de afaceri pentru firmele de software și că majoritatea acestor firme consideră OSS ca o oportunitate, și nu o amenințare pentru modelul lor de afaceri. Rata de pătrundere în industrie este mare, iar multe firme nou create menționează că OSS are o importanță deosebită în decizia lor de a se lansa în afaceri. Mai mult de o treime din întreprinderile tinere care dezvoltă sau utilizează OSS consideră că existența acestui concept a fost un aspect esențial pentru a demara activitatea.

Firmele care le permit angajaților să se implice în dezvoltarea de OSS în timpul programului de lucru sunt oarecum mai sceptice în ceea ce privește sistemul actual de protecție a DPI decât omologii lor mai puțin implicați în OSS. Cu toate acestea, metodele oficiale și neoficiale de protecție a proprietății intelectuale (PI) sunt importante datorită capacității de a transforma oportunitățile de piață asociate cu OSS în modele de afaceri profitabile. Potrivit răspunsurilor la chestionar, ponderea veniturilor provenite din vânzarea de licențe în cadrul firmelor care dezvoltă OSS este cu atât mai mare cu cât utilizarea licențelor pentru drepturile de proprietate este mai frecventă. Firmele cu o pondere relativ mai mică a veniturilor provenite din vânzarea de licențe sunt mai susceptibile de a utiliza licențe fără drepturi de proprietate pentru distribuția de software. Stimulentele pentru contribuția lor la OSS depind însă de protecția PI integrate în servicii și produse care completează OSS. Cea mai populară strategie în rândul acestor firme se bazează pe dezvoltarea de servicii care completează OSS sau pe integrarea software-ului în produse tangibile.

Există anumite diferențe în ceea ce privește utilizarea și evaluarea eficacității diferitelor măsuri de protecție a PI, în funcție de interesul pentru OSS. Deși firmele nespecializate în OSS tind să se bazeze relativ mai mult pe brevete, secrete comerciale și desene sau modele industriale, firmele care dezvoltă OSS se bazează mai mult pe drepturi de autor, pe nume de domenii de internet și pe măsuri informale de protecție a PI. Utilizarea mărcilor este aproape identică în rândul diferitelor grupuri de firme. Diferența dintre firme nu este la fel de evidentă în evaluarea diferitelor măsuri de protecție a PI. De fapt, în cazul firmelor care dezvoltă OSS, ponderea celor care evaluează drepturile de autor, mărcile și desenele/modelele industriale ca măsuri eficiente de protecție a produselor și serviciilor este mai mare decât în cazul firmelor care nu dezvoltă OSS. Acest lucru sugerează că firmele care desfășoară activități de dezvoltare de OSS pot renunța la licențele de proprietate intelectuală pentru software, bazându-se pe protecția PI pentru alte părți ale modelelor lor de afaceri.

Analiza răspunsurilor la sondaj evidențiază faptul că activitatea firmelor în ceea ce privește OSS are motive pragmatice, legate de costurile mai reduse și de avantajele strategice care decurg din procesul descentralizat de dezvoltare de OSS, și nu motive ideologice. Dezvoltarea și utilizarea de software sub licență OS oferă firmelor noi oportunități de afaceri bazate pe servicii și produse care vin în completarea OSS. De asemenea, sunt avantajoase pentru comunitățile care dezvoltă OSS, deoarece interesul comercial al firmelor oferă perspective mai stabile și pe termen mai lung pentru dezvoltarea de OSS.

Administrarea OSS și eficacitatea modelelor de afaceri bazate pe OSS depind în mare măsură de respectarea de către utilizatori a condițiilor de acordare a licențelor OSS și a dispozițiilor privind drepturile de autor. Acest lucru confirmă flexibilitatea sistemului actual privind DPI, care permite apariția de noi metode de administrare în materie de inovare, contribuind la difuzarea pe scară mai largă a produselor inovatoare, menținând în același timp capacitatea firmelor de a beneficia de inovațiile lor.

SOFTWARE-UL CU SURSĂ DESCHISĂ ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ